Matica Srpska NOVISAD

Ára 2 lei, 8 márka, 1 sokol.

tp—A.

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIII. évfolyam | Subotica, hétfő 1922. szeptember 11. | 248. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8—58, szerkesztőség 5—10

Előfizetési ár: negyedévre 90· —dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-ulica 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-ulica 1 (Leibach-palota)

A kohók

A francia regényirásnak ismét olyan eseménye van, mely jelentőségénél fogva szétfeszíti az „irodalmi siker" természet által szükebbre vont kereteit. Az esztétika kategoriái ugyanis teljesen elégtelenek egy olyan emberi tett minden dimenzióban való megragadásához, mely végső soron arra van hivatva, hogy felszivódjék a néptudat organizmusába, hogy a szuggeszció szelid erőszakával behatoljon a tömegek agysejteibe, átváltoztatván ezeknek működési módját és általában az egyén egész szembenállását az életet kitevő dolgok összeségével. Már pedig Anatol France nak a Humanitéban közölt levele arról tesz tanuságot, hogy *Michel Corday* könyve ilyen emberi tett.

A francia irásművészet nesztora ezen az alapon kér figyelmet Michel Corday számára. Regénye ugyanis a „Les Hauts Fourneaux" (A kohók) egy olyan könyv, melyet mindenkinek ismernie kell. Példátlan plasticitással és megragadó erővel mutatja meg azt a sokat elfogadott igazságot, hogy *a háborut az arany csinálta és az csinálja most is.* Az arany pedig bizonyos emberfajtán keresztül személyesedik meg erre az akcióra. Ez az embertipus pedig: *a nehézipar mágnása.*

De halljuk — irja — Anatole France — magát Cordayt beszélni témajáról, melyet annyi égő erővel és tehetséggel alakit müalkotássá. „Olyanok ezek az emberek, mint kohóműveik, melyek a határok mögött sorakoztatják gigászi méreteiket. A kohók bendője telhetetlen. Éjjel-nappal ásványok és szén tömegei felé áhitozik örjöngve! Mohó étvággyal falja fel a föld gazdagságait, a munka gyümölcseit és aratását, az embereket, az ember nyájait, hadseregeit, melyek emésztő tüzébe pusztulnak. Pusztulásuk aranya transzformálja őket nagy aranyhegyekké a kohóbálványok lábainál."

Corday regényében — mondja France — egész lidércnyomásával sulyosodik az olvasóra az a végzet, a sorsnemismerő *tudatlanság*, melyel ezek az emberáldozatok pusztulásukba menetelnek Mi a nyitja ennek a rejtélynek és gépszerű meghatározottságnak? A kohók nagy korképe erre is megadja a feleletet a nehézipar ujsággépezetének ábrázolásával. Soha, a világ fönnállása és a társadalmi berendezések váltakozása óta nem termett még akkora gyülölet-aratás az emberi lelkekben, mint tragikus időnkben. *Ez a gyülölet nem a tudatlanságban van, de a béke megkötése után, hanem tovább dühöngött.* Elmosta a tények jelentősége iránt való érzéket és a való helyzet helyes fölismerését. Jól mutatja Corday, hogy Franciország mai lélekállapotáért és Európa egész rombolásáért ez a sajtó felelős. Hiszen *hazaárulásnak és gaztettnek bélyegez minden olyan magatartást, mely nem propagandáját szolgálja.*

Szörnyü megszállottság ez: az arany embereinek, a kohóknak megszállottsága, Michal c. Corday könyve kétségbeesett erőfeszitéssel akarja a mai emberiség tudatába idézni, hogy Európa nem izolált államokból áll és hogy menekülésünknek csak egy utja van: jó európaiaknak kell lennünk!

Corday irását el kellene olvasni mindenkinek, aki meg ma is a gyülölet béklyóiban dühöng. Azoknak, akik még most is csak hazug szóval hirdetik a békét, de tetteikben gyülölséget szitanak és a szörnyü kohókba akarják zuditani a tudatlan százezreket. Vérszegény nemzetközi konferenciák és akarnok-politikusok kelyett az Anatol France-oknak és a Cordayknak kellene meggyógyitani a beteg Európát. A baj csak az, hogy azoknak a kezében van a hatalom, emezekében pedig a tudás.

A kemalisták birtokba veszik a Dardanellákat

— A görög hadsereg a király lemondását követeli —

A török csapatok megszállták Szmirnát

A török-görög háboruban lényeges fordulat állt be: a görögök kiüritették utolsó védelmi állásaikat is és *török csapatok megszállták Szmirnát.* Bár Szmirna megszállása már napok óta elkerülhetetlennek látszott és nem változtathatott azon a görök flottának a szmirnai öbölből való beavatkozása sem, mégis Szmirna eleste óriási fontosságu a keleti kérdés megoldására nézve.

Hir szerint a konstantinápolyi angol főmegbizott már érintkezésbe lépett Angorával fegyverszünet közvetitése céljából.

Musztafa Kemal azonban kijelentette, hogy *csak közvetlenül a görög főparancsnokkal tárgyal erről a kérdésről.* A török fővezér ezuttal ugy látszik, *teljesen ki akarja kapcsolni az antantot az eseményekből,* mert a görög főparancsnokkal szemben jobban érvényesitheti követeléseit, amelyektől nem akar tágitani. *Kisázsia és Trácia kiürítésének kötelezettsége az egyetlen ut a fegyverszünethez.* A közvetités visszautasitása kétségkivül igen bántó Anglia presztizsére, ez talán oka annak, hogy angol kormánykörök bosszusságukban Franciaországot vádolják, mint amely titkos segélyezésével harcképessé tette ismét Törökországot

Konstantin király menekülését Athénből megcáfolják. Tény azonban, hogy az országban nagy a felháborodás a kisázsiai vereség miatt, ugy hogy a Gunarisz-kormány jónak látta benyujtani lemondását. Az uj kormány *Kalogeropulos* miniszterelnök vezetésével megalakult, de hogy sikerülni fog-e a népharagot lecsillapitani az még kérdéses.

Londonból jelentik: Az angol kormány elhatározta, hogy tovább folytatja fáradozásait a török-görög fegyverszünet érdekében, bár Lloyd-Georgenak kevés reménye van arra, hogy sikerülni fog a katonai egyensulyt helyreállitani. Az angol kormány minden lehetőt el akar követni a további ellenségeskedések beszüntetésére, tekintet nélkül arra, hogy Franciaország vagy Olaszország támogatja-e ebben.

Lloyd-George panaszkodik a miatt a támogatás miatt, amit Franciaország a törököknek nyujtott.

Kormánykörökben kijelentik, hogy ha Anglia csak egy tizedrész annyival támogatta volna Görögországot, mint amekkora segitséget a törökök kaptak, ugy sohasem került volna sor török győzelemre.

Párisi. Angorából jelentik: A hadmüveletek kezdete óta a görög csapatok veszteségét mintegy *ötvenezer emberre becsülik* és ezek közül tizenötezer fogoly. Azt a hirt, hogy *Trikupis* tábornokot, a görög főparancsnokot szeptember 2-án elfogták, megerősitik. Ugy ő, mint a két másik görög tábornok, a törökök fogságában *Mustafa Kemal* pasa táborában van. Kemal pasa a legnagyobb figyelemmel bánik velük.

A görög hadsereg északi csoportja teljes vereséget szenvedett. A görögök állandó visszavonulásban vannak és egész hadifelszerelésüket hátrahagyják. A kemalista csapatok gyorsan előrenyomulnak. A görög hadsereg déli szárnyát is teljesen megverték, ugy hogy a görög hadsereg helyzete a legkétségbeesettebb.

Londonból jelentik:

Konstantinápolyi szikratávirat jelenti Szmira elestét. A görög déli hadsereg csapatai Chios és Mytilene szigetekre menekülnek.

Athéni távirat a görög hadsereg menekülését *megerősíti.* A görög külügyminisztérium megkérte Anglia, Franciaország és Olaszország követeit, vegyék pártfogásukba a hajón menekülő görög csapatokat.

Párisból jelentik: *Ferid Achmed* bej, Angora párisi képviselője, az *Intransigeant* egyik munkatársa előtt kijelentette, hogy kormányának követelései a békéért ugyanazok, mint három évvel ezelőtt: *Konstantinápoly, Drinápoly és Thrácia,* továbbá a görögök által okozott károk megtérítése.

A kemalisták a Dardanellákat minden körülmények közt birtokukba veszik, bármilyen csapatok tartózkodjanak is ott.

Rómából jelentik: *Schanzer* külügyminiszter szombaton tárgyalt az angol, francia, jugoszláv és bolgár diplomáciai képviselőkkel, továbbá azangorai kormány itteni követével.

Az angorai kormány azt üzente Schanzernak, hogy *semmiféle közvetitést nem fogad el,* elintézi dolgát közvetlenül a görögökkel, miután *nem szorul gyámkodásra.* Az olasz kormány most azzal az igérettel akarja kiengesztelni a törököket, hogy a velencei konferencián teljesen uj alapon

az eddigi békeszerződésekre való tekintet nélkül osszák fel a vitás területeket.

Londonból jelentik: A „Daily Chronicle" vezércikkében a következőket irja:

A tengerszorosok kérdése Nagy britanniát életérdekeiben érinti.

A tengerszorosok jövőbeli ellenőrzésének kérdése megfelelő próbaköve lehet annak, vajjon *folytatható-e hatásosan a Franciaországgal való antant.*

Athénből érkezett hirek szerint

a görög hadsereg táviratot intézett a kormányhoz, amelyben Konstantinkirály lemondását követeli.

Párisból viszont azt jelentik, hogy a „Petit Parisien" londoni jelentése szerint Konstantinápolyból az a hir érkezett Londonba, hogy a szultán a trónörökös javára lemondani szándékozik.

A görög északi hadsereg veresége

Angorából jelentik: A görög északi hadsereg is teljes vereséget szenvedett és egész hadianyagának hátrahagyása mellett harc közben vonul vissza. *A jelenlegi török offenzivában 350.000 kemalista vett részt és további 150.000 emberből áll a tartalék.*

Az első török csapatok elérték a Márvány-tengert és az Égeitenger partjait.

Péter király végrendelete

Magánvagyonát gyermekeire hagyta

Péter király végrendeletének felbontásáról a legutolsó ljubljanai minisztertanácsi ülésig soha szó nem esett. A legutóbbi ljubljanai minisztertanácsi ülésen a kormány tagjai szóbahozták a végrendelet felbontásának a kérdését és ez alkalommal *Sándor* király is beleegyezett a letétben levő végrendelet felbontásába. Igy a szombati nap folyamán Péter király végrendeletét felbontották.

A végrendelet 1914. november 18-án kelt és eddig a Nemzeti Bank beogradi főintézetében volt őrizetben elismervény ellenében, amelyet *Djukanovics* államtanácsos, Péter király kisérője és hű barátja őrizett mindeddig. Szombat délelőtt Djukanovics államtanácsos a végrendeletet kiváltotta a Nemzeti Bankból és a délután folyamán Timotijevics miniszterelnökhelyettes és Markovics igazságügyminiszter kiséretében elvitték a városi törvényszékre. Itt történt meg a felbontás, amelyre egyedül György herceget hivták meg, minthogy ő van jelenleg egyedül Péter király gyermekei közül Beogradban.

Jovicsics — a perenkivüli ügyek birája vette át Djukanovics államtanácsostól az ötszörös viaszkpecsétes boritékot. Ebben a nagy boritékban volt azután egy kisebb pecséttelen boriték a következő felirással:

„Végakaratom“
1914. november 18. *Péter.“*

Ez a boriték 2 levelet tartalmazott. Az egyik a következően volt cimezve: *„Őfensége a trónörökös kezeihez — 1914. november 20. Péter.“* A másik boriték a *„Végakaratom“* feliratot viselte.

Minthogy az illetékes biró és a jelenlevők megállapodtak, hogy az első boriték nyilván személyes jellegü, elhatározták, hogy ehhez nem nyulnak hozzá, hanem átadják Timotijevicsnek, hogy a királynak adja át személyesen.

A második boritékot felnyitván, abban megtalálták a végrendeletet és a hozzácsatolt kiegészitő végakaratot.

A végrendelet maga két kisebb lapra van megirva. Az összefoglalás rövid tartalmu és világos. Biztos kézzel van irva és hibátlan. A végrendetet a következő szavakkal kezdődik: „Minthogy háboruba indulunk (1914. november 18-án iródott, amikor is a szerb hadsereg ellenoffenzováját elhatározta, amelyik azután tényleg november 21-én megkezdődött) nincs időm, hogy részletesen foglalkozzam vagyonom részletes felsorolásával és felosztásával.

Ingó vagyonáról Péter király akként rendelkezett, hogy összes ingói, amelyek pénzből és értékpapirokból állottak és amelyek egy párisi bankárnál vannak letétképpen elhelyezve, gyermekei között egyenlő részletekben osztassanak fel. Az ingó vagyonok közelebbi ötléke megállapitva nem volt.

Ingatlan vagyonát, amely Beogradban levő házakból és háztelkekből áll, továbbá Topcsider közelében 96 hektár földből — egészében *az akkori trónörökösnek, a mai királynak hagyományozta.* A topolai *Oplenácon* az általa emelt templomot ugyancsak Sándor királynak hagyományozta. A templom melletti borházról pedig ugy rendelkezik, hogy arról az állam gondoskodjék mindaddig, amig borházi céloknak szolgál, ellenkező esetben ezt is *Sándor* királynak szánta.

A végrendelet a következő megkapó szavakkal végződik: *Szivből ölelem drága gyermekeimet és lelkükre kötöm a békét és szeretetet.*

A kiegészitő mellékvégrendeletben Péter király szolgájáról, *Zdravkóról* gondoskodik és neki *ötezer* dinárt hagyományoz hűséges és odaadó szolgálatáért.

A Népszövetség sulyos kritikája a magyar kormányról

A kisantant késleltelti Magyarországnak a Népszövetségbe való felvételét — Demars Magyarország ellen — A Népszövetség még nem döntött Magyarország felvétele kérdésében

Mint prágai jelentés alapján már megirtuk,

a kis-ántánt kormányai együttes demarsot tettek a nagyhatalmaknál, hogy tiltakozzanak az ellen, hogy a magyar kormány a trianoni békeszerződést nem hajtja végre és agitációs szervezeteket tart fenn, amelyek a szomszédállamok biztonságát veszélyeztetik.

A Magyar Távirati Irodá-nak prágai jelentése szerint, beavatott körök ugy tudják, hogy

a kis-ántánt elvben nem szegül ellen Magyarország felvételének, de a népszövetség meg akarja állapitani, *mennyiben tett eddig eleget Magyarország a békeszerződés követelményeinek, ezenkivül*

a felvételt ahhoz a feltételhez köti, hogy Magyarországon antimonarchista, vagyis köztársasági kormány alakuljon.

A népszövetségi gyülés hatodik bizottságának vizsgálóbizottsága az uj tagok felvételéről tartott legutóbbi ülésén

egyes tagok ki akarták mutatni, hogy Magyarország leszerelése nem teljes.

A felüivizsgálást a szövetségközi katonai bizottságra akarják bizni. *Benes* inditványára *Bánffy* Miklós gróf külügyminisztert nem a teljes ülés, hanem a vizsgálóbizottság hallgatja meg.

A Népszövetség kritikája a magyar kormányzatról.

Genfből jelentik: A VI. politikai bizottság, amelynek programjába egyedül Magyarország felvételi kérelmének elintézése tartozik, szombat délelőtt ülést tartott. Eleinte ugy volt, hogy *Bánffy* grófot is meghivják az ülésre, *Benes* azonban az eddigi gyakorlatra való hivatkozással azt kérte, hogy ezt a kérdést egy albizottsághoz utasitsák s az először vizsgálja meg azt, hogy *Magyarország eleget tett-e kötelezettségeinek, azután tárgyalja csak maga a bizottság a felvétel kérdését.* A bizottság helyeselte Benes nézetét, ugy, hogy *Magyarország felvételi kérelme felett az általános vitát az albizottság üléseinek befejezéséig elhalasztották.* Az albizottságot azonnal megalakitották s tagjai lettek: Anglia részéről Fisher, Franciaország részéről Hanotaux. Olaszország részéről Imperiali és Csehország részéről Benes. Az albizottság mint minden eddigi esetben, elsősorban azt vizsgálta, hogy Magyarország eleget tett-e a leszerelés kérdésében vállalt kötelezettségének. A Bratislauaer Zeitung am Mittag jelentése szerint

az angol megbizott elégedetlenségét fejezte ki Magyarország ezirányu kötelességteljesitése tekintetében, ugyanilyen szemrehányást tett Olaszország képviselője, akinek nézetéhez a bizottság francia tagja is csatlakozott.

A lap a tudósításhoz hozzáfüzi azt, hogy ha általában nem is akarják meghiusitani Magyarország felvételét a népszövetségbe, mégis valószinü, hogy igen alapos kritika tárgyává fogják tenni a magyar kormány működését a bizottsághoz tartozó kérdéseket illetően. Ebből a célból véleményt fognak kérni a szövetségesek katonai szakértőitől és a nagykövetei tanácskoz fordulnak, hogy az idevágó anyagot bocsássa a népszövetség rendelkezésére.

Benes Magyarország felvételéről.

Prágából jelentik: A félhivatalos „Gazette de Prague“ szerint Benes cseh miniszterelnök és Bánffy magyar külügyminiszter genfi értekezéséről Csehország miniszterelnöke lényegben körülbelül ezeket mondotta:

— Semmit sem kivánunk forróban, minthogy szomszédainkkal jó viszonyban éljünk. Egy dolgot kivánunk csak tőlük, még pedig a vállalt kötelezettségek absolut tiszteletbentartását éz főleg a békeszerződések nyomán Közép-Európában létrejött helyzet megőrzését. Ha Magyarország bizonyos garanciák kiséretében biztositani fog arról, hogy ezt az uj középeurópai helyzetet a Habsburg-dinasztia valamelyik tagjának restaurálásával nem akarja felboritani, semmi okunk sem lesz arra, hogy felvételének ellene szegüljünk.

Elhalasztották a jugoszláv-magyar határkérdés tárgyalását.

Genfből jelentik: A népszövetség tanácsának szombati ülésén napirendre került a Magyarország és Jugoszlávia közötti határ kérdése. Bánffy külügyminiszter és Jovanović követ egymás után felszólalva kijelentették, az a nézetük, hogy a népszövetségi tanács halassza el ennek a kérdésnek megvitatását, minthogy

Magyarország és Jugoszlávia között olyan tárgyalások vannak folyamatban, amelyek reményt engednek arra, hogy a két állam egyetértésre jut a határ kérdésében.

Magyar nyilatkozat a kisantant védjairól

Budapestről jelentik: A kisantantnak Magyarország elleni akciója ügyében magyar részről a következőket jelentik ki:

— Hivatalos lépésről eddig nincs tudomásunk, mindazonáltal kétségtelen, hogy a Népszövetség előtt, épen a felvétel kérdésével kapcsolatban, a kisantant államainak *módjukban van rámutatni mindazokra a momentumokra, amelyeket sérelmeseknek tartanak és a Népszövetség ezeket tárgyalás alá veheti.* Ha ezeket a kérdéseket csakugyan szóbahozzák, Bánffy külügyminiszter rögtön válaszolni fog és *a legerélyesebben fogja visszautasitani az alaptalan vádakat,* amelyeknek célja nagyon átlátszó: *meg akarják okolni azt, hogy miért kivánnak Magyarország ellen különleges rendszabályokat.* A kisantantnak főképen az fáj, hogy magyar részről a bécsi interparlamentáris konferencián és több nemzetközi értekezleten rámutattak a magyar kisebbségek sérelmeire.

— Még ha a kisantant valóban hivatalos lépéseket is tesz ebben a tárgyban, remélhető, hogy ennek nem lesz különösebb hatása. A Népszövetségbe való felvétel ugyanis nincs egyhangu határozathoz kötve és ha egy-két állam ellene szavaz is, a felvétel azért megtörténhetik.

A német leszerelés kérdése a népszövetségben.

Genfből jelentik: A népszövetségi gyülés szombati ülésén a francia delegátus csatlakozott Balfournak a Saar-kérdésre vonatkozó kijelentéseihez. Ezzel befejezték a tanács jelentésének általános vitáját és a beterjesztett inditványokat bizottságokhoz utalták. Egyelőre nem tartanak plenáris ülést.

A harmadik — leszerelési — bizottság az egyes kormányoknak a fegyvezések korlátozása ügyében adott válaszával foglalkozott. Legelőször a francia választ tárgyalták.

Franciaország müszaki tanácsadói egyetértenek, hogy *Franciaország 32 hadosztályt kénytelen fentartani.* Hatot 92,000 emberrel a Rajna-tartományban, 26 hadosztályt 427.000 emberrel Franciaországban. A 100.000 főnyi nemzetközi és 230.000 főnyi gyarmati teherrel együtt összesen 720.000 főnyi szükséglet mutatkozik. Támadás esetén Franciaországnak 690.000 emberre van szüksége.

A német kormány

nem tudott megegyezni a belgákkal

Berlinből jelentik: A német kormány és a belga delegátusok között folytatott tárgyalások holtpontra jutottak. A belgák vasárnap *elhagyták* Berlint. A német kormány azt kivánta a belgáktól, hogy a kibocsátandó kincstári váltók lejárati idejét a jóváteleti bizottság által megállapitott hat hónapról *tizennyolcra* hosszabbitsák meg. A belga delegátusok utasitásokat kértek Brüsszelből és azt a választ kapták, hogy a belga kormány *nem változtathatja meg önkényesen* a jóváteleti bizottság döntését és ezért nem hosszabbithatja meg a váltók lejárati idejét. Erre a belga delegátusok, akik maguk a német javaslat mellett foglaltak állást, félbeszakitották a tárgyalásokat, hogy Brüsszelbe utazzanak és jelentést tegyenek kormányuknak, illetve, ha az ragaszkodik álláspontjához, visszaadják megbizatásukat. Berlinben azt hiszik, hogy *a tárgyalásokat rövidesen folytatni fogják.*

A belgákkal való könnyü meg

egyezést annyira optimisétikusan ítélték meg ugy Berlinben, mint Brüsszelben, hogy a tárgyalások megszakitása az érdekelt körökben a legnagyobb meglepetést kelti. A belga-német megegyezés lényegesen előmozditotta volna az általános jóvátételi probléma megoldását is, ép ezért nagy fontosságot tulajdonitanak annak, hogy a holtpontra jutott tárgyalások mielőbb folytatódjanak. Hogy ez lehetővé váljon, ahhoz tisztán csak a belga kormány engedékenysége szükséges és *erre meg is van minden kilátás*, mert hiszen a belga delegátusok maguk is elfogadhatónak tartják a német javaslatot.

A német néppárt körében egyébként nem minden politikai tendencia nélkül azt a hirt terjesztik, hogy Stinnes és De Lubersai egyezményének már azért is nagy jelentősége van, mert teljes rokonszenvvel fogadták Amerikában is, ahol állitólag szivesen látnák a német nagyiparnak a kormányban való tulsulyra jutását, mint ami könnyűbbé tenné a nemzetközi hitel folyósitását.

Ausztria hatvan millió dollárt kér a Népszövetségtől

Bécsből jelentik: A szociáldemokrata párt elutasitó magatartást tanusit a népszövetség ama tervével szemben, hogy az Ausztriának adandó kölcsön biztositására Ausztria egész pénzügyét ellenőrzés alá veszi és még inkább ama tervével szemben, hogy fegyveres erőt küld az országba az állami rend védelmére. A szociáldemokrata párt városi bizalmiférfiai ülést tartottak, amelyen elhatározták, hogy az előbb emlitett terv ellen a legélesebb intézkedéseket, szükség esetén az általános sztrájkot foganatositják.

Ugy látszik, ennek az ellenállásnak a hatása, hogy Seipel kancellár a népszövetség öttagu jogi bizottsága előtt javaslatot tett az osztrák csendőrség létszámának felemelésére. Ha ez megtörténik, akkor a kormány elegendő erővel rendelkezik és akkor a nemzetközi csendőrség kiküldése nem lesz szükséges.

Az osztrák hitel kérdésében eddig nincsen pozitiv határozat. Beavatott körökben azt hiszik, hogy az osztrák kérdés tárgyalására kiküldött bizottság nem lesz abban a helyzetben, hogy kész javaslatot terjesszen a népszövetség elé, mert egyrészt az egyes delegátusoknak a kormányukkal, másrészt a kormányoknak egymással folyó tárgyalásai nagyon elhuzódnak. A kölcsönösszeg nagyságára nézve Seipel kancellár hatvanmillió dollárt irányzott elő. A népszövetség pénzügyi szakértői meglehetős skepticizmussal fogadták ezt a számot és az előterjesztett anyag alapján valószinüleg alaposabb betekintést kivánnak az ügybe. Ily körülmények között nagy kérdés, vajjon beválik-e Seipel kancellár optimizmusa és elintéződik-e az osztrák probléma a genfi gyűlésen.

Kedvezőbb kilátással kecsegtetnek a Svájccal való tárgyalások. Az osztrák kormány a svájci szövetségi elnökkel folytat megbeszéléseket és diplomáciai körökből vett értesülésünk szerint a svájci szövetségtanács abban a nézetben van, hogy Svájcnak Ausztria részére pénzügyi és gazdasági segélyt kell nyujtani.

A svájci szövetségtanács azonkivül kereskedelmi szerződéstóhajt kötni Ausztriával, amely Ausztria érdekeit szem előtt tartja és a legtöbb kedvezmény elvét valósitja meg.

Szubotica—Sombor—Novisád

Az ujságiró-kongresszus harmadik napja — Az ujságirók fogadtatása a Vajdaságban

Botrány a novisádi banketten

Az előre megállapitott programm szerint az ujságiró - kongresszus résztvevői vasárnap reggel *Suboticáról Somborba*, onnan *Novisadra* utaztak, hogy ott befejezzék a kongresszus napirendjére kitüzött ügyek elintézését.

Reggel hét órakor indultak el Suboticáról az ujságirók a vasutigazgatóság által rendelkezésükre bocsátott külön kocsikban. Az ut Somborig és onnan Novisadig, fellobogózott vasutállomásokon keresztül valóságos diadalutnak tetszett. Mindenütt, ahol a vonat hosszabb ideig tartózkodott, a községek előljáróságai és a lakosság százai szeretetteljes fogadtatásban részesitették a sajtó munkásait.

Bajmokon, a fellobogózott és virágokkal, szőnyegekkel diszitett állomáson teritett asztal várta a kongresszus tagjait. A vonat beérkezésekor a zenekar a himnuszt játszotta. Nemzetiszinü zászlók alatt a község polgársága és nemzeti viseletbe öltözött lányok csoportja is megjelent a fogadtatásnál. A község polgársága nevében *Malagurszki* Mátyás jegyző, *Gyurkovics* Miro határrendőrkapitány és *Barbalics* Sándor tanitó üdvözölték az ujságirókat. Az üdvözlésre a csehszlovák ujságiró-vendégek nevében dr. *Pehla* Julije, Praha-Vinogradski polgármestere, a jugoszláv ujságirók részéről pedig *Smodelj* egyesületi alelnök válaszolt. Ezután *Bácsics* Balázs, a bajmoki demokrata-párt elnöke, tartott beszédet.

Mileticsen is mintegy százan volta k jelen a vasutnál a hirlapirók fogadtatására. A község polgársága nevében *Agatics* Boldizsár katholikus lelkész, *Vidákovics* Mijo jegyző és *Knezi* Pero községi biró üdvözölték az ujságirókat. Agatics lelkész szivélyes üdvözlő szavaira *Smodelj* alelnök válaszolt.

Somborban

Nyole órakor, közel ezer ember éljenzése közben futott be a vonat a virágokkal, nemzetiszinü drapériákkal és zászlókkal feldiszitett sombori állomásra. A vasutnál *Radisics* Lázár dr. polgármester, *Eremin* György dr. rendőrfőkapitány, *Jagedics* Lázár dr. vármegyei főügyész, *Terzics* György tanfelügyelő, a városi tanács valamennyi tagja, az egyesületek, a szocialista párt, a testületek és hatóságok vezetői fogadták az ujságirókat.

Dr. *Radisics* polgármester a város polgársága nevében üdvözölte a kongresszus résztvevőit.

— Abban a meggyőződésben, — mondotta — hogy minden ujságiró, ha különböző elvekkel is, egyaránt a nemzet és az ország előrehaladásán és boldogulásán fáradozik, Sombor város polgársága nemzetiségre, pártra és vallásra való tekintet nélkül egyforma szeretettel fogadja a jugoszláv sajtó munkásait.

Smodelj ujságiró-egyesületi alelnök válaszában kijelentette, hogy az ujságirók nemzetiségre, pártra és vallásra való tekintet nélkül egyek abban, hogy munkájukkal az ország érdekeit és haladását előmozditsák és a kongresszus a pártpolitika félretételével kizárólag az ujságirók materiális ügyeit intézi.

A csehszlovák ujságirók nevében ismét Julije Pehla, Praha-Vinogradski polgármestere köszönte meg a fogadtatást.

Az üdvözlések után nemzetiszinü drapériákkal és virágokkal, galyakkal diszitett kijáron át hagyták el az ujságirók és a közönség a pályaudvart. Az állomásról hatvan fogat vitte a vendégeket a városházára, ahol az ujságirók fogadtatására a városi képviselőtestület tagjai is megjelentek.

A vendég-ujságirók több csoportban Sombor megtekintésére indultak. Első utjuk a vármegyeházára vezetett, melynek közgyülési termében *Bugarszki* Lázár főispán is megjelent.

A megyei muzeum és a város látnivalóinak megtekintése után 11 órakor a Sloboda-szállóban Sombor városa által rendezett lunchon gyültek ismét össze az ujságirók. A somboriak részéről Bugarszki Lázár főispán, dr. Radisics Lázár polgármester, valamint a városi tanács tagjai, az egyházak, közhivatalok, testületek és egyesületek reprezentánsai jelentek meg a lunchon, melynek tartama alatt a fülharmónikus zenekar hangversenyzett.

Bugarszki főispán, dr. Radisics polgármester, Ivejanov városi tanácsnok, Ilkics görög-keleti lelkész és Dungyerszki Lázár, a sombori Savremenik szerkesztője üdvözlő beszédeire ugy a csehszlovák, mint a jugoszláv ujságirók részéről több válasz hangzott el.

Az ujságirók délután félkettőkor hagyták el Sombor városát, hogy utjukat Novisadra, a kongresszus harmadik állomáshelyére, folytassák.

Sombortól Novisádig

A Sombor és Novisád közötti utvonal állomásai szintén ünnepi diszt mutatnak. Mindenütt ünneplőbe öltözött emberek tömegei, küldöttségek, nemzeti viseletbe öltözött asszonyok és leányok, zenekarok fogadják meghatóan lelkesedéssel, lobogókkal, virágesővel az ujságirókat.

Sztapáron dr. *Crudlovszki*, Apatinjárási th. főszolgabiró, Lampics bresztováci jegyző, Klotics lelkész tartanak üdvözlő beszédeket, melyekre Pehla csehszlovák polgármester és Smodels válaszolnak.

Parabutyon Grba Vraniszláv görögkeleti lelkész beszédére Komadinics jugoszláv és Venczko csehszlovák ujságirók mondtak köszönetet.

Paraj állomáson megint nagy tömeg várta a za ujságirók vonatját. Sikopária Dusán tanitó üdvözli meleg szavakkal az átutazókat, akinek a beográdi szekció elnöke, Komadinics Milán, válaszol.

Gajdobrán a fogadtatásra a falu népe mellett diszruhában a tüzoltóság is kivonul zenekarral. Siacski Gavro szilvási tanitó mondja az üdvözlő beszédet. Az ünneplést az ujságirók nevében Szmodelj (Ljubljana) köszöni meg, először szerb, azután német nyelven.

Petrovácon is megismétlődik az ünneplés. Itt Taslak Andrej tanitó, Kukuska Pál jegyző, Csanádi János tanitó és Jetnag Staniszláv gimnáziumi igazgató mondanak beszédet, egy fehérruhás kisleány pedig a csehszlovák ujságiróknak virágcsokrot nyujt át, amelyet Statuj Emil csehszlovák képviselő köszön meg. Majd Stark Samu evangélikus lelkész mond üdvözlő beszédet, az ujságirók részéről pedig Szmodelj (Ljubljana) és dr. Pechla (Prága) válaszolnak.

Ezen az állomáson a vonat hosszabb ideig tartózkodott, miközben az egész vonatot zöld galyakkal és virágokkal diszitették fel.

Megérkezés Novisadra

Este 7 órakor futott be a virágos vonat a diszesen feldiszitett novisadi vasuti állomásra. A pályaudvaron az érdeklődők százai mellett a novisadi ujságiró-szekció összes tagjai fogadják a vendégeket. Az első üdvözlő beszédet *Hranilovics*, a szekció elnöke tartja, aki a novisadi ujságirók nevében üdvözli a hazai és külföldi kollégákat. *Szmodelj* alelnök köszöni meg az üdvözlést.

A pályaudvarról a városházára vonulnak az ujságirók, ahonnan a város által rendelkezésre bocsájtott autókon viszik szállásaikra az ujságirókat.

Este 9 órakor a Szloboda-szállodában rendezett ünnepélyes banketten vesznek részt a hirlapirók.

A novisádi fascisták botrányt rendeztek

A Novisád város által adott bankettet azonban — mint kiküldött munkatársunk jelenti — kinos incidens zavarta meg. Már délután kiadott a *Vidovdán* cimü fascista lap egy plakátot, amelyen tudatta párthiveivel, hogy a kongresszus résztvevői közül »*Bosko Tokin, az Epoha kommunista munkatársa és a Horthy-váró Hirlap munkatársai is Novisadon vannak, akik a jugoszláv himnusz játszása alkalmával nem álltak fel.*«

A plakát rágalmaira a legjellemzőbb, hogy Tokin nem is az *Epoha*, hanem a *Tribuná*-nak, vagyis Pasics miniszterelnök lapjának a munkatársa és annál kevésbbé lehet kommunista; *a jugoszláv himnusz játszása alkalmával pedig egyetlen magyar ujságiró sem maradt ülve, igy a Hirlap munkatársai sem.*

Ez a plakát már délután sejtetni engedte, hogy a fascisták tánadólag akarnak fellépni az ujságiró-kongresszus résztvevői ellen. A város bankettjén ez be is következett. A vacsorán *Stefanovics* polgármester üdvözölte a vendég-ujságirókat Novisad város nevében. Alig fejezte be felszólalását, *megjelent a Slobodaettermében 25—30 nacionalista ifju Jevgyevicsnek, a »Vidovdán« szerkesztőjének vezetése alatt. A fascisták azt követelték a banketten résztvevőktől, hogy játsszák el azonnal a jugoszláv himnuszt.*

Stefanovics polgármester és az ujságirók kijelentették, hogy *a himnuszt akkor fogják eljátszatni, ha kedvük lesz és nem engedik terrorizálni magukat.* Erre viharos szóváltás és tumultus támadt, *a fascisták fenyegető magatartást tanusitottak. A tumultusban az egyik fascistának a revolvere is elsült*, a golyó a padlóba furódott.

Banjanin novisádi rendőrfőkapitánynak nagynehezen sikerült a nacionalistákat eltávolitani a teremből. Néhány perc mulva *azonban a fascisták a hátsó ajtón visszajöttek és énekelni kezdték a himnuszt, amit a bankett résztvevői kivétel nélkül állva hallgattak végig.* Ezután a nacionalisták eltávoztak és a rend végre helyreállt, a beográdi szekció tagjai azonban tiltakozásuk jeléül kivonultak a teremből és csak egy félóra mulva tértek vissza.

A rend helyreállta után az első felszólaló *Hranilovics*, a novisádi ujságiró-szekció elnöke volt, aki *tiltakozott az ellen, hogy az ujságiró-kongresszust terrorizálják* és a királyt meg a himnuszt profanizálják. Felhivta a kongresszus tagjait, hogy *erélyesen védjék meg a kongresszus szabadságát.* Felszólalását azzal fejezte be, hogy: »*Le azokkal, akik profanizálják a szabadságot*«. Utána dr. *Szubotics* tréfás beszéddel akarta eloszlatni a feszült hangulatot, dr.

Piskulics Zvonimir azt hangoztatta, hogy azok, akik ilyen módszerrel dolgoznak, egyáltalában nem használnak az államnak. *Hranilovics* még a csehszlovák ujságirókat köszöntötte, majd *Komadinics*, a beográdi szekció elnöke kijelentette, hogy az egész incidenst a mai általános idegességnek tulajdonitja.

Tizenkét órakor a *Vidovdán* szerkesztője, *Jevgyevics*, ujra bejött a terembe és *Tvrtkovics* Mirkót, a *Beográdski Dnevnik* szerkesztőjét, inzultálta. Dulakodás kezdődött, melyben *Jevgyevics* és *Tvrtkovics* is megsérültek. A dulakodás kezdett nagyobb méreteket ölteni *s csak a rendőrség beavatkozása vetett neki véget.* A rendőrség Jevgyevicset, a *Vidovdán* szerkesztőjét, előállitotta a rendőrségre, ahonnan hajnalban elbocsátották.

Hétfőn reggel kilenc órakor az ujságirók folytatták a kongreszus tárgysorozatának tárgyalását.

Heti 444.000 koronás munkabért

követelnek a bécsi nyomdászok

Bécsből jelentik: Három hete tart már a nyomdászsztrájk az osztrák fővárosban. — Kezdettől fogva sürün folynak a tárgyalások a vállalkozók és munkások között, de a kiegyezés utját mind eddig még nem találták meg. Az utolsó tárgyalás, amely szombat délután folytatódott le, szintén eredmény nélkül szakadt félbe. Az ujságokra nézve ez nagyon sulyos csapás, mert vasárnap kezdődik a III. bécsi nemzetközi vásár és erre az alkalomra a legtöbb lap ünnepi számot akart kiadni. A vállalkozók minden iparkodása kiábavaló, hogy a munkásokat rábirják igényeik mérsékelésére. Egy nyomdász eddig hetenként átlagban 160.000 koronát kapott. *A munkások jelenlegi követelése azonban átlagos 444.000 korona helibér.* A vállalatok kijelentették, hogy az üzemköltségeknek oly magasfoku megterhelését jelentené ez a béremelkedés, hogy azt az amugy is igénybe vett közönségre áthárítani teljesen lehetetlen lenne.

Egyelőre tehát továbbra is ujságok nélkül maradnak a bécsi utcák, melyeken a hivatalos hirszolgálat hiányában a legkülönbözőbb hamis hirek keltek szárnyra Igy beszélnek arról is, hogy az Osztrák-Magyar Bank be akarja szüntetni a bankjegyek kiadását. A hir — minden valószinüség szerint — csak kacsa, abban leli eredetét, hogy az állami nyomda munkásai bejelentették esetleges csatlakozásukat a magánnyomdák munkásainak sztrájkjához. Ez a „Symapathiestreik" azonban csak párthatározatra kezdődhetik meg.

Egy kedvezőbb hirt is ad szájról-szájra a közönség, mely minden valószinüség szerint koholmány. Ez a hir arról szól, hogy Seipel kancellár körutjáról nem tér vissza üres kézzel, hanem többek között *20—25 millió angol fontot hoz magával.*

A különböző keringő hirek csak nyugtalanitják a közönséget és a hangulat lecsendesitéséhez természetesen nem járul hozzá az *a részleges sztrájk* sem, amelyet a *Délivasut munkásai rendeztek.* A Délivasuton három óra hosszat szünetelt a munka. A demonstráció szerencsére nem okozott nagyobb üzemzavart.

Megkezdődött a zágrebi konferencia

Uj politikai párt alakult meg a konferencián — Davidovics Ljuba is résztvesz a tanácskozásokon

A független szellemi munkások kongresszusa vasárnap megkezdődött Zagrebban. Az ilidzsei szerény kezdet rövid pár hét alatt olyan nagyjelentőségü eseménnyé nőtt, amely az országos politikának rövidesen számottevő tényezője lehet. A mai kormányzás alapja a vidovdani alkotmány és most egy uj mozgalom résztvevői között látjuk a demokrata párt néhány tekintélyes vezetőjét, amely mozgalom pedig a vidovdáni alkotmány revizióját is programmjába vette. Leszürni a zagrebi mozgalom igazi jelentőségét még ma nem is lehet. Akiket legérzékenyebben érint, a mai kormányzati rendszer tüzön-vizen keresztül támogatói is elismeréssel adóznak a mozgalom kezdeményezőinek, akik között a jugoszláv szellemi élet kiváló képviselői vannak, de elvitatják a mozgalomtól a politikai siker lehetőségét, mert a mozgalom kezdeményezői mögött nem állnak néptömegek. Ez az érv ugyan magában véve sem elég helytálló, hiszen köztudomásu, hogy például ugy *Trumbics*, mint *dr. Szmodlaka* nagy számu párthiveikre hivatkozhatnak. De egyébként is a nép, a tömeg bizalma bizonytalan politikai faktor, amely váratlanul is cserben hagyhat régi vezéreket és fordulhat uj politikai csillagok felé. A zagrebi szervezkedés auspiciumai épenséggel nem mondhatók kedvezőtlennek.

A zagrebi kongresszus lefolyásáról a következőket jelentik Zagrebből:

Körülbelül ezer résztvevő jelenlétében vette kezdetét a független politikusok által összehivott politikai értekezlet, amely az ilidzsei konferenciáról kibocsájtott felhivás alapján a jugoszláv politika ujjászervezését tüzte ki céljául. Megjelentek a demokrata-párt politikusai is, köztük különösen Davidovics Ljuba és Veljkovics Voja megjelenése keltett nagy feltünést. Már a vasárnapi ülésen elhatározták, hogy Jugoslovenska Stranka (Jugoszláv Párt) néven uj országos politikai pártot alakitanak. A tanácskozásokat hétfőn folytatják.

A „Vreme" tudósitója az eseményekkel kapcsolatban megintervjuvolta *Protics* Sztojánt. Protics többek között a következőket mondotta:

— Az állami igazgatás nagyon gyenge, az államélet minden ágában és azt hiszem, hogy a *radikálisok és a demokraták koaliciója* tetteiben kimutatta, *hogy nem képes biztositani az állam zavartalan igazgalását.*

— A zagrebi kongresszusról az a véleményem, hogy az néhány közéleti férfi kisérlete, hogy a mai állapotból kievickéljünk. Az ő szerepvállalásuk is jele annak, hogy *az ország mai helyzete semmiképen sem jó.* Vajjon mennyiben lesz sikeres akciójuk, azt nehezen lehet előre megjósolni, de bizonyos, hogy abból semmi kár nem származhatik, mert mint mondottam, maga a jelenség is már hasznot jelent.

György herceg afférját mindenképen ki kellett volna kerülnünk, mert már nekünk is tulsok afférünk van. Eleget csodálom, hogy ez az ügy, amint a felszinre került levelekből is kiderült, oly hosszu idő óta huzódik és nem tudták az ügyet még a nyilvánosság elé való kerülése előtt elintézni. Csodálatos ebben az afférban a demokrata párt álláspontja. A demokraták emberei és lapjai beszélnek ez afférról legtöbbet. Az ügyet minél előbb le kell venni a napirendről, már közérdekből is.

Protics végül azt mondta reméli, hogy a helyzet rövidesen tisztulni fog és a koalició szétesése uj utat és irányt ad majd államigazgatásunknak.

Uj adatok Szubotica alapitásának történetéhez

A fekete ember — Kiről nevezték el Szuboticát? — Harcok Török Bálint és Vrlics Szubota között — Jovan cár birodalma

(Ivics Alexa történelmi kutatásai)

Dr. *Ivics* Alexa, a suboticai jogi fakultás ttudós tanára, Bécsből, ahol a beográdi tudományos akadémia megbizásából a volt császári, titkos levéltárban tudományos kutatásokat végzett, hazaérkezett. Ez alkalomból tudósitónk fölkereste és beszélgetést folytatott vele.

— Az uujságiró kongresszus alkalmából — mondta dr. Ivics — Subotica városa a nyilvános érdeklődés központjába került. Ezért én először is, a multkori és mostani tudományos kutatásaim alapján, *Subotica város keletkezéséről* kivánok egyetmást elmondani.

— Kevés város van, amely elnevezésének keletkezését oly kifogástalan szabatossággal lehet megállapitani, mint Suboticáét.

— *A mohácsi csata előtt* (1526 augusztus 29) Subotica mai helyén *Török Bálint birtoka volt,* Szabadka nevével. Subotica és Szabadka szavak nem egy gyökérből erednek. Subotica Szubota férfinévből származik, Szabadka pedig szabad szóból.

— Ez ugyanaz a magyar nemes, akinek nevéről egy Pest melletti községet elneveztek.

— A mohácsi csata után megjelent Felső-Bácskában egy misztikus eredetü lovag csapatával együtt, amely napról-napra növekedett. Ennek a lovagnak eredete ismeretlen.

— Ő maga azt állitotta, hogy szerb uralkodó-család sarja, ellenfelei azt hiresztelték róla, hogy alacsony származásu. Ő magát *Jován Nenád cárnak* nevezte és a Zápolyától, valamint I. Ferdinánd királytól hozzáintézett levelekben is igy van cimezve.

E levelek egy része amelyek a bécsi titkos levéltárban feltalálhatók, publikálva vannak.

(*Történelmi Tár* 1885. Levelek. Csernovics Nenád (Jován Czár) a »Fekete ember« történetéhez. Első közlemény (504—518). Második közlemény (724—733). Közli dr. Szentkláyay Jenő. Századok. 1883. Tanulmány. Dr. Szmolka Sztaniszlavtól: Ilustrissimo Ivanni Charó Nenada.)

A hozzá intézett levelekben és hivatalos okmányokban mindenütt »Czár Jován«-nak szólitották, de amikor róla irtak vagy beszéltek, akkor mindig csak a »Fekete ember« néven emlékeznek meg róla.

(Niger Homó. »Der Schwarze Mann«. Ilyen néven van emlitve az azon korbeli történelmi müvekben: Brutus János Mihály »Magyar históriája (1490—1552)« közli Toldi Ferenc, Pest 1867. Simonyi Ernő »Magyar történelmi okmánytár, londoni könyv- és levéltárunkból. Pest 1859. Schwandt nevü I. G. »Scriptores rerum hungaricarum, Vindobonae 1746.)

Rövid idő alatt *Czár Jován* csapata, amely tulnyomó részben szerbekből állott, *tizezer főre* szaporodott. Kitünik ez azokból a levelekből, a melyeket *II. Lajos* magyar király özvegye, *Mária királyné,* bátyjához, *Ferdinánd* királyhoz intézett.

Cár Jován csapataival megtisztitotta Bácska egész területét, valamint *Bánát és a Szerémség nagy részét a törököktől.*

Elfoglalta a mai Suboticát, megerősitette és székhelyévé tette.

Amikor Bácska és Bánát a törökök elől menekült nemesei látták, hogy ezt a vidéket megtisztitották a törököktől vissza akartak térni, de *Cár Jován* nem engedte be őket.

Török Bálint is, a volt birtokos, vissza akarta foglalni birtokát (a mai Suboticát), de *embereit szétverték.*

Cár Jován török módszer szerint hatszáz válogatot emberből testőrséget alakitott, akiket *janicsároknak* nevezett el.

A magyarok példájára egy kivált emberét, *Vrlics Subotát,* nádorává tette és

ennek nevéről kapta Subotica mai nevét.

(*Cár Jován* és nádora, *Vrlics Subota* sorsáról nagyon sok adat foglaltatik Szerémi György: »Emlékirata Magyarország romlásáról 1484—1543«. (Közlt Venczel Gusztáv Pest 1857) tudományos munkában.)

Cár Jován az események sodrában belekeveredett a *Zápolya és I. Ferdinánd* király között *a magyar trón birtoklása* körül kitört viszályba. *Először Zápolya oldalán volt és külön követtel képviseltette magát* Zápolya koronázásán, Székes Fejérváron.

Lajos magyar király özvegyének, *Mária* királynénak azonban sikerült követei utján viszályba keverni *Cár Jovánt Zápolyával* és ennek során öt *Ferdinánd király pártjára terelte.*

Most *Zápolya* minden áron azon igyekezett, hogy *az ellenségévé lett Cár Jovánt tönkre tegye.*

1527 április elején *Zápolya* erős csapatot küldött *Cár Jován* ellen, *Csáki Lászlóval* az élén. A csatában *Cár Jován legyőzte Zápolya csapatát* és maga Csáki László, a vezér is elesett.

Április végén *Zápolya* uj csapatot küldött *Perényi* Péter erdélyi vajda vezetésével. Ez a csapat Gyulán gyülekezett és a csata *Szőlősön,* nem messze a Tiszától, folyt le.

Cár Jován Perényit legyőzte és maga *Perényi* is nehezen menekülhetett. Az elesett vitézek között volt *Bezerédj* Ferenc is. A zerdélyi csapat maradványát *Cár Jován* csapatai egész Szászvárosig üldözték.

Ennek a győzelemnek hatása alatt *Cár Jován* tekintélye egyre növekedett, ugy hogy *egész Európában, a nagy udvaroknál, közte az angol és velenczei udvarnál, sok szó esett róla.*

(Quellen zur bayrischen und deutschen Geschichte, IV. Band. München, 1857. Ludoxiu de Hurmuzáki Documente privitore la historia Romanilor 1510—1530. Volumul II partea 3. lap 674. Marinó Sanudó I. Diarii Venezia 1879.)

Zápolya most belátta, hogy neki *el kell pusztitani a Cár Jovánt,* még mielőtt Ferdinánd seregei ellene megmozdulnak.

Zápolya parancsára *Czibak* Imre nagyváradi püspök és Perény Péter erdélyi vajda rengeteg hadseregett gyüjtöttek és a szegyfalusi mezőn

(1527 junius végén) nagy vereséget okoztak Cár Jován gyalog csapatainak, amelyekből *8000 ember maradt a csatamezőn.*

Julius 3-án tudták már Bécsben, hogy *Cár Jován, akiben Ferdinánd király legerősebb támaszát látta, nagy veréséget szenvedett.*

Időközben *Cár Jován* gyorsan összeszedte magát és Ferdinánddal abban állapodott meg, hogy csapatainak egy részét a Tiszánál állítja fel, hogy Zápolya *hadseregét* megakadályozza a Tiszán való átkelésben.

Amig Cár Jován csapataival a Tiszánál állott,

Török Bálint lovasságával visszafoglalta Suboticát.

1527 julius végén Ferdinánd hadserege Pozsonyból indult Zápolya ellen.

Cár Jován 1500 válogatott emberével ment elébe.

Utközben, Szegeden áthaladva, Zápolya egy embere, *Vid Sebestyén,* Szilágyi László, házából rálőtt *Cár Jovánra és őt halálosan megsebezte.*

A sebesült Cár Jovánt Tornyos pusztára vitték, ahol 1527 julius 26-án lefejeztette és fejét elküldte Zápolyának Budára.

Cár Jován halálán elkeseredve, *Vrlics Szubota elhagyta a keresztény uralkodók szolgálatát* és a török szultán szolgálatába lépett és mint a szultán hadvezére, a határmenti várakra ügyelt fel. *Subota Vrlics* török szolgálatban volt, mind a mai napig a nép között az a hagyomány él, hogy a mai Suboticát egy török alapitotta.

Érthető, hogy Subotica nem Car Jovánról kapta nevét, hanem alvezéréről, Szubota Vrlicsról. Bár Subotica Car Jovánnak székhelye volt, mégis ő ritkán tartózkodott Suboticán, mert mindig háboruskodott és harcolt és Suboticán Szubota helyettese lakott. Azért Subotica és környéke lakosainál élénkebb emlékezésben maradt Szubota mint Car Jován.

Utonállók Stari-Becsej környékén

Megingott a közbiztonság a Tisza mentén

Pár hét előtt az egész Vajdaságban nagy izgalmat keltett az, hogy Novisad környékén utonállók mutatkoztak, akik a városba igyekvő gazdáktól és árusoktól elrabolták pénzüket, sőt egy esetben az ellenszegülőt agyon is lőtték.

A nagy apparátussal, a katonaság igénybevételével meginditott hajtóvadászat nem járt ugyan effektiv eredménnyel, a közönséget azonban megnyugtatta az a hivatalos forrásból származó jelentés, amely szerint a távoli vidékről érkező rablók átkeltek a Dunán és a Duna-Tisza szöglet közbiztonsága ismét helyre van állitva.

Erre a jelentésre azonban ráczáfolnak a legutóbbi napok eseményei. Amint az események mutatják, az történt, hogy az utonállók csupán felfelé huzódtak és most, különösen Stari-Becsej környékének teszik életveszélyessé a közbiztonságát. Nemrégiben történt, hogy a Péterréve-Staribecsej vonalon meggyilkoltak egy Kucsera nevü gazdát és azóta azon a környéken a közbiztonság annyira megrendült, hogy a lakósság állandó rémületben él.

Kétségtelen ugyan, hogy az utonállásokról szóló hirek egy része tulzott, sőt talán alaptalan is, bizonyos azonban az, hogy ma azokból a községekből a vándorló kereskedők, a tojást és egyéb élelmiszereket városba vivő termelők nem is mernek tanyájukból falujokból kimozdulni, ami annak a vidéknek jelentékeny gazdasági kárt jelent. A sürün megujuló rablótámadások hire például arra birta a Péterréve környéki szállási gazdákat, hogy most, az őszi munkálatok előtt, othagyják szállásaikat és beköltöznek a falvakba.

A csendőrség minden erőfeszitésen sem tudta eddig a fenyegetett vidékek közbiztonságát helyreállitani, pedig a mostani helyzet nagy veszélyeket rejt magában, miután most már állitólag nemcsak a messziről „vendégszereplésre" jött utonállók üzik itt középkori mesterségüket, hanem a bácskai falvak „szegénylegényei" is . . .

Hírek

A suboticai uj református lelkész beiktatása

— Kovácsy Sándor installálása —

Hagyományosan egyszerü, de mélyen megható, lélekemelő ünnepségek keretében ment végbe vasárnap Kovácsy Sándor uj református lelkész beiktatása, aki a suboticai református egyház élén a boldog emlékü Barsy László örökébe lépett.

Délelőtt tiz órakor gyülekeztek a hivek a Zrinyszki téri református templomba, amely egészen megtelt.

Megjelent *Tabakovics* Miklós helyettes polgármester, a város képviseletében, *Szánló* Róbert evangelikus lelkész, a presbiteummal, az evangelikus Nőegylet, *Gerzon* Jézsef rabbi.

Agoston Sándor alesperes, feketicsi lelkész üdvözölte meleg szavakkal a templomba lépő *Kovácsy* Sándort, átadta neki a templom kulcsát, az Urvacsora- és a keresztelő-edényeket, valamint a bibliát.

Ezután egyházi ének hangzott fel.

Majd a zsoltár után *Klapp* Péter torzsai esperes megáldotta az uj lelkészt. Utána *Szabó* Zoltán becskereki lelkész és Ágoston Sándor alesperes áldották meg az uj lelkészt.

Ezután kezdetét vette a rendes istentisztelet.

A zsoltár eléneklése után mondotta el *Kovácsy* Sándor uj lelkész székfoglaló beszédét, mely nagy hatást tett a hivőkre.

Az istentiszteletet énekkel fejezték be.

A beiktatási ünnepély után Vermes Károly főgondnok vendégül látta az uj lelkészt, valamint a presbiteriumot és a beiktatási ünnepélyre érkezett lelkészeket.

—

— Ratifikálták a nemzetközi Duna-egyezményt. Bécsből hivatalosan közlik: Anglia, Belgium, Csehország, Franciaország, Görögország, Jugoszlávia, Olaszország és Románia átnyujtották a külügyminisztériumban kormányuknak a Duna-egyezményre vonatkozó ratifikációját. Magyarország, Ausztria, Bulgária és Németország képviselői hozzájárultak az egyezményhez és letették kormányuk erre vonatkozó ratifikációját.

— A spanyol királylány és olasz királyi herceg eljegyzése. A spanyol lapok azt a hirt közlik, hogy Beatrice hercegnőnek, XIII. Alfonz király leányának Humbert olasz királyi herceggel való eljegyzését a legközelebbi napokban nyilvánosságra hozzák. Beatrice hercegnő mindössze tizenkárom éves, Humbert királyi herceg tizenhetedik életévében van.

— Az angol királyi pár Stockholmban. Stockholmból jelentik: Az angol királyné férjével és kiséretével szombat délután 4 órakor ideérkezett. A pályaudvaron a svéd király és a királyi udvar ünnepélyesen fogadták. Dacára az erős esőnek, sok ezer főnyi közönség gyülekezett a pályaudvar előtt és hangos ovacióval hódolt a királyi vendégeknek.

— Hideg ősz lesz és tavaszi karácsony. A meteorológusok állitása szerint szeptemberben néhány szép, sőt meleg napra van kilátás, amire a pillanatnyi időjárás kevésbé biztató. A szeptemberi napok legtöbbjén esni fog az eső. Szeptember végével már az első éjjeli fagyok is bekövetkeznek. Októbernek határozott télies képe lesz, november elsejével már meg is indul a havazás. Utána azonban alig lesznek keményebb fagyok. Karácsonyra tavaszias időt jósolnak.

— A becskereki iskolaigazgatók közös értekezlete. Becskerekről jelentik: A becskereki gimnázium, a felsőkereskedelmi és polgári fiuiskola igazgatói szombaton közös értekezletet tartottak az iskolai év megkezdése alkalmából. A nevezett tanintézetekben a magyar paralell-osztályokat megnyitották.

— Eltörlik a határon való vámolást Romániában. Bukarestből jelentik, hogy a pénzügyminiszter valamennyi vámhivatalhoz rendeletet intézett, amely szerint a jövőben az áruk vámolása nem a határon, hanem a kereskedők lakhelyén fog megtörténni. A pénzügyminiszter ezzel a rendelettel a csempészetnek és a határon történő lopásoknak akar véget vetni.

— Halálosan beteg az amerikai elnök felesége. Washingtonból jelentik, hogy Hardingnak, az Egyesült-Államok elnökének felesége sulyosan megbetegedett. Az elnök felesége már évek óta fájdalmas és veszélyes vesebajban szenved. Állapota az utóbbi időben annyira válságosra fordult, hogy az orvosok nem biznak felépülésében. Harding elnök visszavonult hivatalos ügyei intézésétől és minden idejét neje betegágya mellett tölti.

— Németország váltókkal fizet Belgiumnak. Bécsből jelentik: A Daily Mail jelentése szerint a jóvátételi bizottság hozzájárult ahhoz a tervhez, hogy Németország a belga jóvátételi összegeket nehéz gazdasági helyzetére való tekintettel ne készpénzben, hanem hathónapos lejáratu váltókkal egyenlitse ki.

— Három és félmillió lira megtakaritás állami automobilokkal. Rómából jelentik, hogy Paratore pénzügyminiszter rendeletet adott ki, melyben csak a minisztereknek és az államtitkároknak engedi meg az ingyenes állami automobilok használatát. A miniszter rendelete mintegy három és fél millió lira évi megtakaritással jár.

Mit szól hozzá?

— A kormány repülőbizottságot küld ki az árdrágitók leleplezésére. A repülőbizottság tagjainak kell-e majd pilótavizsgát tenni?

— Lebélyegezték a szovjetrubelt. A fantasztikus billiók honából érkezett hiradás szerint végre a szovjet-kormány is megunta a kilencjegyünél is nagyobb számokkal való manipulációt és elrendelte a szovjetrubelnek egy a tizezerhez való lebélyegzését. Hozzájárult ehhez elhatározáshoz az a tény is, hogy a szovjet-intézmények elszámolásaiban folytonos nagy hibák fordultak elő a milliárdos számjegyek miatt.

— Küzdelem a levegőért. A Matin jelentése szerint a Páris—marseillei vonalat két repülő 3 óra 10 perc alatt tette meg, ez 242 km.-es órasebességnek felel meg. — Az angol király dijáért Anglia körülrepülésére huszonegy gép indult. Tegnap, az első napon 360 kilométert tett meg 3 óra 21 perc alatt az elsőnek érkező gép. Nyolc repülő időközben leszállt. — A motor nélkül repülő német diákokat a francia diákok repülőpárbajra hivták ki a párisi repülőtéren.

— Az aradi munkások tüntetése. A Rador jelenti Aradról: Az aradi magyar munkások arra a hirre, hogy Horthy Miklós kormányzó és neje Aradra akar jönni sógornője temetésére, küldöttséget menesztettek az aradi prefektushoz, amelyben tiltakoztak a beutazási engedély megadása ellen. Egyben azt is kérte a küldöttség, hogy kérelmüket terjesszék a román kormányhoz. A munkásság követelése azonban tárgytalanná vált, mert Horthy amugy sem kért beutazási engedélyt.

— A magyarországi Kóburguradalomnak adópanamája. Budapestről jelentik: Kóburg Fülöp herceg halála után az uradalmakat a fiatal Kóburg Józsiás herceg örökölte, aki több főtisztviselőt és tisztviselőt elbocsátott. Az elbocsátott tisztviselők bepereltek az uradalmat és a pénzügyminiszternak bejelentették, hogy a Kóburg-uradalom nem fizeti azt az adót, amely a nagy jövedelem után járna. Az adófelügyelőség meginditotta a jövedéki kihágási eljárást és lefoglalta az uradalom összes üzleti könyveit.

— Szigorúan büntetik a budapesti mészárosokat. Budapestről jelentik: Az uzsorabiróság Hirschler Izidor Szondy-utcai mészáros mestert árdrágitás miatt 3 hónapi fogházzal és 30.000 korona pénzbüntetéssel, Erdélyi Lajos kabai hizlalót és Mangold Sándort, a Mangold állatbizományi rt. igazgatóját, zsirelrejtés miatt fejenként egy évi és két hónapi börtönre és 160.000 korona pénzbüntetésre itélte.

— **Uj magyar szinház Aradon.** Aradról jelentik: Róna Dezső aradi szinigazgató tervet keszitett egy uj szinház épitésére. Az uj szinház a Kossuth-park helyén épülne és 1600 személy befogadására lenne alkalmas. A költségeket felerészben a város, felerészben a szinigazgatók pénzcsoportja viselné. Azt remélik, hogy a tavaszszal már hozzáfoghatnak az uj szinház épitéséhez.

— **Nemzetközi sakkverseny Hastings-ban.** Az angol sakkszövetség londoni kongresszusa után Amsterdamban, az ottani sakktársaság jubileumi versenyén adtak egymásnak találkozót a sakkmesterek. Capablanca, Lasker dr., Aljechin, Maróczy, Réti, Bogoljubov, Euwe, Speyer jelentek meg a Vereenigd Amsterdamsch Schaakgenootschap kongresszusán. A jelenvolt mesterek egyrésze Hastings-ba utazott, hogy az ott megindulló nemzetközi mesterversenyen résztvegyenek. Capablanca, Lasker dr. és Maróczy részvétele még bizonytalan, mig Aljechin, Rubinstein, Bogoljubov, Tarrasch dr., Yates és sir G. A. Thomas biztos indulók. Feltünő, hogy Hastingsba a londoni verseny alkalmával bojkottált német mesterek is kaptak meghivót. Miután a verseny kétordulós, a londoni tornához hasonló nagyszabásu sakkeseménynek igérkezik.

— **Lélekvesztőn Bajorországból Romániáig.** Karl Schott germán sportsman a bajorországi Neuburgból a Fekete-tengerig lélekvesztőn, szandolinon tette meg hét országon keresztül a háromezer kilométer hosszu utat. Schott, az ingolstadti Donau Ruder Klub tagja fogadásból vállalkozott a vakmerő utra. Az éjszakákat a szabadban, a magával vitt sátorban töltötte el. Áprilisban kezdte meg turáját és viszontagságos utazás után julius végén ért Pirat nevü lélekvesztőjén Sulinába. Brailában azután rajtavesztett, mert kémkedés és anarchista összeesküvés gyanuja alatt elfogták és internálták, de tizennégy nap után szerencsésen kiszabadult. Schrott megnyerte a fogadást, de tul sok öröme nem telt a harmincezer márkában, amelynek bizony áprilisban sokkal jobb volt a kurzusa Zürichben, mint ma, a bátor fiatal sportsman azonban mégis jó üzletet csinált, mert egy osztrák filmvállalat leszerződtette, amelynek kiséretében a jövő tavasszal ujból megteszi a 3000 kilométeres Duna-turát.

— **Havel Béla az uj magyar sajtófőnök.** Budapestről jelentik: A nemzetgyülési képviselővé választott Eckkardt Tibor örökébe Havel Béla dr. miniszteri osztálytanácsost nevezték ki, aki szombaton vette át a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetését. Havel ezideig a vidéki sajtóügyek osztályának élén állott.

— **Riadalom a Dohány-utcai zsidó templomban.** Budapestről jelentik: Szombat este a Dohány-utcai zsidó templomban a szokásos istentisztelet alatt nagy pánik támadt. Az emeleti női karzaton hirtelen elaludtak a lámpák és a sötétségben gyanus sistergés hallatszott. A közönség nem tudta mire vélni a dolgot és különösen a nők kirohantak a templomból. Az istentisztelet abbamaradt. Néhány férfi azonban fölment a női karzatra s megállapitotta, hogy riadalomra nincs ok, csupán rövidzárlat történt, a sistergés pedig onnan keletkezett, hogy a rövidzárlat folytán a vezetékből kipattanó szikra megperzselte a templom falának faburkolatát. Félóra alatt sikerült a kedélyeket lecsendesiteni és azután tovább folytatták az istentiszteletet.

— Regényünk folytatása helyszüke miatt mai számunkbi kimarad.

— **Milliós adomány a bécsi szinpadi egyesületnek.** Bécsből jelentik: Az osztrák szinpadi egyesület értesitést kapott, hogy dr. Schipper és Rudolf Bandler bécsi operaénekesek buenos ayresi körutjukról jövedelmükből ezer dollárt átutaltak. Ez az összeg egyenlő 78 osztrák millióval, ami a valuta rossz állása dacára is jelentékeny összeg.

— **Félmilliós bankjegyeket bocsájtanak ki Ausztriában.** Bécsből jelentik: Minthogy nagyobb fizetések teljesitésénél a nagyobb értékü bankjegyek hiánya jelentékenyen megnehezíti az egész fizetési forgalmat, az Osztrák-Magyar Bank uj 500.000 koronás bankjegyek kiadásáj készíti elő. Technikai nehézségek miatt azonban ezeket a bankjegyeket csak bizonyos idő mulva adhatják át a forgalomnak, minthogy pedig már most ajánlatosnak látszik az egyszerü fizetési eljárás lehetőségét megteremteni. az Osztrák-Magyar Baak szeptember 11-én bécsi főintézete utján a kamatnélküli, látra fizetendő 1 és 5 millió koronáról szóló pénztárjegyeket ad ki. Mihelyt azután a forgalmat az uj 500.000 koronás bankjegyekkel eléggé tudják biztositani, a kibocsájtott pénztárjegyeket bevonják.

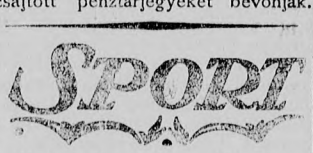

Botrányba fult a Bácska stara-kanizsai mérkőzése.

Bácska—Stara-Kanizsai A. C. 5:1 (3:0).

A Stara-Kanizsán mérkőző vidéki csapatok állandó panaszát képezi a kanizsai mérkőzéseket látogató közönségnek a vendégcsapatokkal szemben tanusitott agressziv viselkedése, ami a Bácska vasárnapi mérkőzésén nyilt botránnyá és tettleges inzultussá fajult.

A Bácska szokott erős formájában abszolut fölénnyel játszott a gyenge nivóju kanizsai csapattal szemben és már az első félidőben három goalt szerez. A St. K. A. C. egy javára megitélt tizenegyest nem tud goallá érvényesiteni.

A második félidőben a kanizsaik egy goalt szereznek Gruics révén. Ezután ismét a Bácska kerül fölénybe és ujabb két goalt szerez.

A kanizsai közönség egy része a Bácska ötödik goalja után tombolni kezd, állandó sértésekkel illeti a birót és a félidő 35-ik percében egy néző a pályára megy és Drenkovics birót inzáltálja, a ki erre lefujja a meccset. A csonka mérkőzés eredménye 5:1 Bácska javára.

A kanizsai csapat legjobb embere Gruics balszélső volt, aki lerohanásaival többször veszélyeztette a Bácska kapuját. A Bácska emberei mind a szokott jó formát mutatták. A goalok közül kettőt Marcikics, kettőt Kovács, egyet Kékics rugott.

Sand—Sport 5:0 (2:0). Unalmas, léleknélküli játék. Egyetlen egészséges akció, életrevaló mozzanat nem volt az egész mérkőzés folyamán, amely különben szomoruan bizonyitotta a suboticai sport nivótlanságát. Összjátékról, sőt a játékosok technikai tudásáról beszélni sem lehet. Csajági biró, még a suboticai viszonyokhoz képest is gyenge, határozatlan volt.

ZsAK—Zagrebi Spárta 4:1 (3:0). A zagrebi csapatnak pénteken a Bácskától szenvedett 3:0 arányu veresége után a Zsak győzelme nem keltett meglepetést. A Spárta gyengének bizonyult a suboticai csapatokkal szemben. A mérkőzés, melyet Orcsics teljes pártatlansággal vezetett, teljesen fair volt, ennek dacára több veletlen baleset történt ugy, hogy a játékosok egymásután kénytelenek voltak rövidebb időre kiállani a játékból. Az első félidőben a nagy iramot diktáló vasutas csapat három goalt lő. A második félidőben kissé ellanyhul a játék és mindkét csapat egy-egy goalt szerez. Eredmény 4:1 a Zsak javára.

A Novisadi Atlétikai Klub kerékpárversenye. Vasárnap délután tartotta a N. A. K. Novisad és Temerin között kerékpárversenyét. A 36 kilométer távolságu versenyen nyolcan vettek részt. Az elért eredmény (87 p.) jó közepesnek mondható.

I. Csillag (N. A. K.) 87 p.
II. Kovacsics (O. S. K. V.)
III. Bogojevics (N. A. K.)

Serlegmérkőzés Becskereken. Becskerekről jelentik: Hat becskereki egyesület vett részt a vasárnap rendezett serlegmérkőzésen. A Vasuti és Ratarska mérkőzése 5:0 eredménynyl végződött. Kadma—Surle 2:0. Szlávia—Obilics 0:0.

Novisad O. S. K. V.—Srpski Macs (Beográd) 6:0. Bajnoki mérkőzés. A játék mindkét részről durva és formátlan volt. A novisadi csapat nagy fölénnyel mindkét félidőben három goalt szerzett. Biró: Vékes.

A Pannonia második lett egy evő versenyen. Barcelonában vasárnap tartották meg Európa evezős bajnokságáért a mérkőzést. A bajnokságon részt vett a Pannonia nyolcasa is. Szombaton tartották meg az előversenyeket.

Az elsőn a francia, magyar, svéd és belga, a másodikban a spanyol, holland és olasz csapatok vettek részt.

Mint Barcelonából táviratozzák, az első előversenyen a francia csapat lett az első, a Pannonia csapata a második.

Magyarország tennisbajnoksága. Vasárnap befejezést nyertek Budapesren a Magyarország tennisbajnokságáért folytatott versenyek. A bajnokságon első Kehrling (MAC), a második Kreutzer (Németország) lett. Kehrlingnek a világbajnok Kreutzer fölött aratott győzelme nagy feltünést keltett.

Feloszlott kassai sportegyesület. Kassáról jelentik, hogy az ottani Slavia sportegyesület feloszlott.

Budapesti eredmények. Az elsőosztályu csapatok eredményei:

UTE—Vasas 3:0 (2:0).
VAC—MAFC 1:0 (1:0).
Törekvés—Zugló 2:1 (2:1).

A III. ker. TVE nyerte meg Ausztria vizipóló-bajnokságát. A budapesti III. kerületi Torna és Vivó Egylet valamennyi ellenfelével 51:5 gólarányban győzött és igy megnyerte Ausztria 1922. évi vizipóló-bajnokságát.

A KAOE nemzetközi atlétikai versenye. Tavalyi őszi viadalához hasonlóan most is nagyszerü nemzetközi atlétikai versenyt rendezett a KAOE vasárnap délután 3 órakor a margitszigeti sporttelepen. Külföldről Bergström svéd és Nilsen dán atlétákon kivül a frankfurti Eintracht nagyszerü sprintstafétája (Neulers, Weider Trossbach, Schöngen), azonkivül Bedarff, Wellenreuther és Kern az Eintracht bajnokatlétái indultak, akiknek küzdelme a legjobb magyar atlétákkal szenzációs eredményeket hozott, melyeken kiváló teljesitményt mutattak fel a magyar atléták is. Az egyes versenyekben a budapesti versenyzők szerezték meg a legtöbb győzelmet.

A verseny részletes eredményei a következők:

200 méteres gátfutás: 1. Somfai MAC 26.1 mp. 2. Helfer KAOE.

Somfai 220 yardon 26.4 mp.-es eredményével országos rekordot állitott fel.

100 méteres sikfutás: 1. Gerő KAOE 11 mp. 2. Vida KAOE. 3. Fritz, Leipzig.

Gerő 100 yardon rekordjavitási kisérletet jelent be és 10 mp-es eredményével sikerült beállitani a régi országos rekordot.

800 méteres sikfutás: 1. Wellenreuther, Németország, 1 p. 58.1 mp. 2. Fonyó MTK.

200 méteres sikfutás: 1. Gerő KAOE 22.4 mp. 2. Vida KAOE. 3. Fritz, Leipzig.

Távolugrás: 1. Haluska BEAC 7.18 m. 2. Somfai MAC 6.94 m. Haluska ugrásaival, melyek egy alkalommal sincsenek 6.70 cm-en alul, a szezon legjobb eredményét éri el.

3000 méteres sikfutás: 1. Németi FTC 9 p. 8.7 mp. 2. Kulcsár MAC 9 p. 9.8 mp.

Németi 3 angol mértföldön rekordjavitást jelentett be és 15 p. 12.3 mp. eredményével országos rekordot javit.

Pataki ismét játszik. Budapestről jelentik: Az UTE ellen játszik először Pataki, az FTC sokszoros válogatott középcsatára, aki addigra teljesen kiheveri már lábsérülését s igy az ujpesti Stadion FTC—UTE megnyitómérkőzése a két teljes csapat találkozását hozza.

Freud Jakabné, szül. Grosz Róza ugy a saját, mint gyermekei Pista, Erzsike férj. Farkas, valamint az egész rokonság nevében fájdalomtól megtörten jelenti, hogy a legjobb férj, apa illetve testvér

FREUD JAKAB úr

59 éves korában és boldog házasságának 31-ik évében hosszu szenvedés után f. hó 8-án elhunyt. A megboldogult földi maradványait e hó 10-én délután 3 órakor a csurogi izr. temetőben helyezzük el örök nyugalomra.

Béke hamvaira!
Áldás emlékére!

Čurug, 1922. szept. 9.

(Minden külön értesités helyett.)

(*)Dr. Wohl József specialista szülész és nőorvos hazaérkezett, rendelését folytatja. 6515

(*) **Dr. Vécsei Jenő** orvosi rendelője nemi betegek részére. Rendel délelőtt 7—9-ig. Délután 2-től fél 4-ig és 5—7-ig. Lakás: Cyrill-metoda-tér 12. I. emelet, Vojnich Piroska-féle ház.

(*) **Mit panaszkodik?** Étkezzen ott, ahol én. Hol? a Fierst-étteremben.

(*) A legizletesebb és legolcsóbb villásreggeli Landović (volt Bačka) vendéglőjében. Csak 2 dinár.

(*) Bécsből e hét végén indít gyüjtővaggont. Megbizásokat elfogad: M. de Brousse Subotica, Kralja Petra Park 11. Telefon 325 és 330. 6340

CREM
ARANYKALÁSZ
CREM
PINTÉR FERENC
Szt. József gyógyszertára
Subotica

NYILTTÉR.

Felhivás.

Alulirott megvettem Keller Lajosné, VI. kör Frankopanska-ulica 25. szám alatti füszerüzletét, felhivom nevezett cég hitelezőit, hogy követeléseiket nálam 8 nap alatt jelentsék be, mert ellenesetben azokat nem fizetem ki.

Jandek Dezső.

Saját készitményü

női kötött kabát
női kötött ruha
leánygarniturák
leányruhák
svetterek, sálak
sapkák stb.
Gyapjufonál eladás!

Üzlet: Pašićeva-ulica 8.
Üzem: Pašićeva-ulica 10.
Gőzfürdő mellett.

Eladás:
Nagyban! Kicsinyben!

Különleges kötött-szövött áruk raktáron!

BECK JENŐ

kötszövő üzeme Subotica, Pašićeva-ul.

WEITZENFELD ÉS TSA
SUBOTICA TELEFON 190.
Iroda: Városi bérpalota. Kötélgyár: Sentai-put.
Alapitva 1902. Távirati cim: Kenderipar.

PONYVA
ELADÁS ÉS KÖLCSÖNZÉS
Ajánl: Lópokrócokat, tüzoltó és kerti tömlőket, ujlisztes, gabonás, gyapju, toll, komló és szalmazsákokat, madrac és roletta szöveteket juttából és lenből, mindennemü házivásznat. Zsineg, kötél és hevederek. 712

Hangszeripar
Machnitz S. Subotica
Ivana Antunovića ul. Reichl palota mellett.
Az iskolai idényre
felhivom a t. szülők figyelmét elsőrendü külföldi gyártmányu
VONÓ és fuvó hangszerekre
Javitások szakszerüen eszközöltetnek!
5743

A közelgő zsidó ünnepekre
koser barhesz
megrendelést elvállal
Özv. FARAGÓNÉ
sütőmester.
Kérem a közönség szives pártfogását. — Cim Postanska ul. 11. szám. 6521

Beremendi
kőből égetett elsőrendü
meszet
beocsini portland
cementet
száraz rostált
faszenet
nagyban és kicsinyben ajánl Réval Adolf
Subotica Telefon 551.
(Csirkepiac)

BOROS-
HORDÓKAT
1-25 hl., prima szlavóniai pintérfából 1/2-14 számig jutányos áron szállit
RIBAK JÁNOS
kádármester
APATIN 1532

Mindennemü
batikmunkákat
u. m. selymek festését, divánpárnákat, függönyöket, asztalteritőket, zsebkendőket jutányos árban készitek
KARDOS NOVISAD
Slovačka (Attila) 11.

CZIPŐFELSŐRÉSZT
gyorsan és pontosan készitek. Piaczi suszteroknak nagy árkedvezmény. Cipőkülönlegességek szabását és csizmaszabást elvállalok.
POLGÁR RUDOLF
I. krug Skotus Viator u. 5. A Főpostánál.

GILETTE
és mindennemü önborotváló késeket felelősség mellett a legujabb rendszerü motorikus üzemre berendezett gépen egy dinárért azonnal ujjá köszörülök.
DEUTSCH IZIDOR OPTIKUS SUBOTICA.
Vidéki rendelőimet kérem a késeiket ajánlott levélben beküldeni c

Állandó kiállitás őszi és téli ujdonságokból
és legujabb bécsi selyem és szövet kész ruhamodelekből. Megtekinthető ugy kirakatainkban, mint raktárunkban.
Löwy Testvérek
divatáruháza
Subotica, Fő-tér.

SZÉKELY A.
férfiszabó üzletében (Halpiac) készülnek a legelegánsabb férfi és gyermekruhák mérték után a legolcsóbb áron.

HAJÓS LAJOS
VILLAMOSSZERELÉSI ANYAGOK ÉS KÉSZÜLÉKEK GYÁRA ÉS RAKTÁRA NOVI-SADON,
KRALJA ALEXANDRA-ULICA 17. SZ.
SÜRGÖNYCIM: „RELAIS" NOVI-SAD.
TELEFON SZÁM 48.

VEZÉRKÉPVISELETEK:
Dr. Siegfried Guggenheimer Nürnberg, mérőmüszerek és tachométerek gyára, Hajós és Szántó elektromosgyár rt Budapest villamosszerelési anyagok és készülékek gyára, Koch & Sterzel Dresden transformátorok gyára, Franz Kostorz Gommern szén és fémkefék gyára, Körting & Mathiesen Leipzig forgó váltóáramu árammérők és kandemlámpák gyára, Schott & Genossen Jena, „Stia" árammérők gyára.
GANZ-MOTOR ÉS DINAMÓK BIZOMÁNYI RAKTÁRA

RAKTÁRRÓL SZÁLLIT:
mindenféle szerelési anyagokat és készülékeket, izzólámpákat, csupasz és szigetelt vezetékeket, szigetelő csőveket, valamint tartozékait, porcellán árukat, dynamókat, motorokat, müszereket, számlálókat, magasfeszültségü készülékeket, végül az összes gyengeáramu cikkeket.
Árajánlattal és mintával készséggel szolgál

„Danica"
CIPŐ a legjobb és legolcsóbb
Subotica, Aleksandrova ul.

Elismert legfinomabb osztrák vegytiszta kokszSZÉNSAV
és I-a Stöizl-féle
SZÓDÁSÜVEGEK
Pochtler (Wien) -féle zin és aluminium fejek, üvegcsövek, gumigyűrűk, szelepgumik, málna- és citrom essenciák, festékek és szódaviztöltőgépek és az összes szikvizgyári kellékek raktára.
„JOHANA"
szénsavraktár és szikvizgyár Subotica.
Segedinski put 106. Sürgönycim: Johana szikvizgyár
TELEFON: 532.

Litographiai cimkéket, részvényeket, számlákat, plakátokat, névjegyeket, épitészeti rajzokat és autographiákat sokszorosit, valamint mindennemü
cink-klisékat olcsón és gyorsan készit:
Milodanović i Drug
„Grafički umetni zavod" Palič. Haverda megálló Seereiner villa.
5796

szept. 11-től szept. 13-ig hétfőtől—szerdáig

Lifka

Az asszonytanya

dráma 5 felvonásban.

Főszereplő: **Hedda Vernon.**

FOGLALKOZÁS

Tanoncokat mérleglakatos és asztalos szakmákra felvesz a Mérleggyár Senčanski put 23. Fizetés első évben havi 400 K., második évben 500 K., harmadik évben 800 K.

Munkást felveszek. Aki már nálam dolgozott előnyben. Kemény cecfgyáros. 6529

2 tanonc fizetéssel felvétetik Kohn cimfestőnél, Subotica. 6517

Jó főzőnő magas fizetéssel azonnal felvétetik Léderer Emilne Harambašićeva ulica 7. Katholiku legénycgylet mellett. 6519

GYERMEKTELEN házaspár házmesteri állást keres. Cím a kiadóban. 6511

SECONS de francais donne proiesseur expérimenté Adresse à l' Administration. 6431

RÖVIDÁRU szakmában jártas utazót, helyi ügynököt és kifutó fiukat keresek azonnali belépésre. Cím a kiadóban. 6463

MUNKÁSLEÁNYOK felvétetnek, kik celluloidgyárban már dolgoztak előnyben. Adria Celluloidárugyár, vasuti indóházzal szemben. 6505

INTELLIGENTES deutsches Fräulein wird zu einem 8 Jährigen Knaben gesucht. Adresse sub No

KERESEK jó fizetés mellet két csaposlegényt, egy szakácsot, három kávéfőzőt, öt takarítónőt és két embert külső munkára. Szerb, magyar nyelvtudás feltétel. Jelentkezni lehet azonnal a Tri šešira-kávéházba. 6481

Apróhirdetések

Telefonon nem adunk hirdetési ügyekben felvilágosítást. Apróhirdetés egy szó 2 K, vastagbetűs és cimszó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 20 K Apróhirdetéseket felvesz Szuboticán a kiadóhivatal Alexandra-ulica, Leibach-ház és Schlanger hirlapáruda a vasuti park mellett. Vidékre valamennyi főcáruszitónk. Előfizetési díj havonkint 30 din., negyedévre 90 din. Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

SZORGALMAS, megbízható mindenesleányt keresek. Cím a kiadóban.

ÜGYES szerbül tudó füszerkereskedő-segéd felvétetik. Krausz R. füszerkereskedésébe. Jelašečiva-ulica 3. 6479

VÉTEL-ELADÁS

ARANYAT, BRILLIÁNST, drágaköveket legmagasabb árban veszek. Órákat és ékszereket legszakszerűbben javitok és legolcsóbban árusitok *Friedmann Dezső* órás és ékszerész Subotica, Alexandrova ul. Állami tisztviselőknek javitásoknál 20 százalék engedmény. 6086

ELADÓ egy modern citromháló, egy faragott vendéghálló, egy 250 kg-mos maizon. Megtekinthető Palics, Fuchs-villa, negyedik kitérőnél. 6434

ELADÓ szálloda teljes berendezéssel és egy kert földdel együtt. Subotica és a nagybecskereki vonalon, az állomással szemben. Cím a kiadóban. 6442

Uj boroshordók a legjutányosabb árban kaphatók Sijačić fatelepén, Palički put. 6448

EGY háromajtós gadrobszekrény tükörrel, 2 darab fényezett szekrény, vasmosdó és különféle ruhanemüt eladok. Párhuzamos ut 226, Karsay-ház. 6462

OLCSÓ batár és hatvan darab telefonkagyló eladó. Czernyákovič Lajčo, vasuti park mellett. 6491

JÓKARBAN levő Svhegyhoffer hangverseny zongora eladó 5500 dinárért. Bővebbet Pirmájer József, Malihedies. 6509

ELADÓ 24 HP alakitott szivógáz magánjáró és 8 HP gőzcséplőgarnitura és szélmalom. Józsa Mihály, szélmalom, Feketics. 6469

ELADÓ 12 HP Marshall-lánccos magánjáró garnitura, esetleg a kazán külön is. Hornyák gépész, Bajmok. 6502

Üzlethelyiség a beltéren átadó. Cím a kiadóban. 6527

Eladó egy ház Novi-Bečejen 40 eve fennálló üzlettel, 30 waggon befogadó képességü raktárral és pékmühellyel a fotéren. Pánczél Zoltánné, Ivan Antunović ul. 4. Novák palota.

Egy 20 hl, kád eladó. VI. Usporedna 4 sz. alatt. 6516

Zongora Erős hangu — vidékre elkötözés miatt eladó. Ára 35.000 koron Breit Gusztáv Versecz, — Laktanya-utca 9. 6526

Jóállapotban levő használt fazsindely eladó. Plett Mihály cserépfedőnél Varoska ulica 12. 6523

Magánjáró gőzgép 80 lóerős Gasafil 10 ekévei és egy hozzávaló kocsival 100 m/m. hordképességgel eladó. Jovan Manić, Bogaras állomásnál az első tanya. 6524

szept. 11-től szept. 13-ig hétfőtől—szerdáig

Korzó

A madagaszkári kegyelmes úr

II. rész. 5 felvonás.

Pufi a rettenetes

Főszereplők: ÉVA MAY, BOBBY DODD, Huszár Pufi.

KÜLÖNFÉLE

KERSEK második gimnazista leányom mellé kisasszonyt, ki délelőtti oktatást és zongoratanitást vállal. Dér, Alexandrova-ul. 7. 6483

Elveszett 1793 számu Suboticán kiállitott arcképes igazolvány Angela Narat névre kiállitva. Kérem a megtaláiót — a pénz megtartásával — a kiadóba átadni, hol jutalomban részesül. 6522

EGY szolid magános urileány butorozott szobát keres, lehetőleg közel a beltérhez. Cím a kiadóban.

KERESEK beltértől nem messzire egy szobát előszobával és konyhahasználattal azonnalra. Cím a kiadóban.

KARMESTERT keres német vonós-zene. Szanád, Herdibu Miklós, Torontálmegye. 6504

Kéz, láb és hónaljizzadás ellen legbiztosabb szer a Reformkenőcs. Kapható Illés gyógytárban fóposta átellenében.

DIÁKLEÁNYOKAT vagy fiukat teljes ellátásra elfogad Batroff Károlyné, Sombor, Pozseravacki-ul. 4. (Angyal-u.) 6486

TÜZIFA vaggontételekben, apritott házhoz megdelés után azonnal szálitva, valamint különféli kovácsszenet, kályhához való kőszenet és gáz-kokszot, Sijačić tüzifa- és kőszéntelepe, Palički put, telefon 839. 6449

GYŐNYŐRŰ száraz raktárak kiadók. Cím a kiadóhivatalban. 6452

A szőlősgazdák figyelmébe!

A

FERRUM

mezőgazdasági gépgyár és vasöntöde r. t. Subotica ajánlja

SZŐLLŐPRÉSEIT

a legjobb és a legmodernebb kivitetben azonnali szállitásra.

VAJJON?

hol lehetne jó és olcsó polgári és egyenruhát beszerezni

NÁVAY ISTVÁN

ujonnan a legmodernebbül berendezett és saját vezetése alatt álló üzletében, ahol jó és olcsó divatszövetek is vannak raktáron.

Somborski put 2. (Dr. Kiss házban.)

Pontos és figyelmes kiszolgálás. Szolid árak!

„PÉNZT"

jdőt és munkát takarit meg, ha óvatosságból megnézi a hordót vagy ládát, hogy rajta van-e a „Primariusz„ tengely védjegy, mert ez a legjobb és legolcsóbb kocsikenőcs a világon. Minden üzletben kapható. **Padlóolaj** szagtalan, fertőtlenit és hosszu ideig tartós. **Prima Gépzsir** felülmul minden más gyártmányt. — Pártoljuk a hazai ipart.

Gyártják:

„Primarius" Első Suboticai Vegyészeti Ipar-Müvek Subotica.

5700

Kefekötők és kereskedők figyelmébe

Érkezett mindenféle nyersanyag, u. m. lószőr, fibris, gyökér, meszes sörte, bécsi oldalszőr, elsőrendü szurok, kefefák stb.

Készáru elsőrendü anyagból, olcsó árakon kapható

WEISZ JENŐ

kefeárugyárában

SUBOTICA.

ELADÓ

9 és fél hold elsőrendü parti föld felugarolt állapotban és egy ház Szőregen, jutányos feltételek mellett. A házba ártézi kut van bevezetve. Érdeklődni lehet Ivkov Radónál — Novakanjižán. (Törökkanizsa.)

Idegenek találkozó helye!

LANDOVICS

volt

„BAČKA" VENDÉGLŐJE,

ahol jó és izletes ebédet kaphat 7·50 dinárért. Zóna 2 dinár.

SHS. kir. lőpor áruda.

VADÁSZATI ÉS SPORT

SPECIALIS SZAKÜZLET

Nagy raktár:

Vadászfegyverekben vadászlőszerekben, vadászfelszerelések, football, tenisz, atletikai

cikkekben, komplett felszerelések. Rendőrségi felszerelések. Tüzijátékok.

BATA V. FIA

Nagyban. **Subotica** Kicsinyben.

Kralja Aleksandrova ulica 7.

Tessék árjegyzéket kérni!

5039

Irógépek szaks. cifi pontos JAVITASA. Fenyképezőgépek összes CIKKEK NAGYBAN kizárólag Hummelnél — *Belépőjegyek* gyártása. Az árak alul. *Gillette-kések köszörülése. Ernekti Zeiss-szemüvegek* kitakta. **Mayerhof A.** optikusnál.

Megvesztére kínálunk egy „Első Magyar Gazdasági Gépgyár R. T." gyártmányu négyrészü ingatámaszos

SIKSZITÁT.

Szives ajánlatokat az ár megjelölésével KOHÁN VINCE ÉS FIAI hengermalom Subotica, Senčanski put kérünk. 6376

Ajánlunk itteni raktárunkból használt foltozott **gabonaszsákot darabonként 55 K-ért,** lukavaci kristálycukrot kgként 6.50 K, tiszta egészséges **mézet** kgként 95.— K legalább egy kanna vételnél.

Sava d. d. za uvoz i izvoz, Subotica. Telefon 565.

A szerkesztésért felelős dr. FENYVES FERENC. — Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva (ezelőtt Bácsmegyei Napló) Nyomda és Lapkiadó R.-T. körforgógépén Suboticán.